

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga »Naš. Listu« in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto II.

V Ljubljani, 1. kimavca 1906.

Št. 9.

Uredništvo »Slovenske Gospodinje« je v Ljubljani, Mestni trg št. 17

Hranilnica in zavarovalnica.

»A kdor ima, on more izgubiti, kako se moreš sreče veseliti?«

Jos. Stritar.

Gospodinja, ki hoče dobro sebi in svojcem, mora biti tudi vedno pripravljena na čas, ko obišče njeno hišo nesreča, požar ali celo smrt gospodarjeva. Lahkomiselno in naravnost grešno je živeti tjavendan brez priprave na nezgode, ki prete človeški sreči vsak hip bodisi od ljudi, živali ali od naravnih elementov. Kaj ti pomaga, če si najvzornejša gospodinja, če je tvoja hiša polna vsega, ako pa nisi pripravljena na nesrečo! Danes srečna žena umnega gospodarja — jutri nesrečna vdova brez zaslombe in brez denarja! Danes stoji tvoja lepa hiša še ponosna in bogata — jutri pa se kadi iz črnih razvalin le še smradljiv dim! Sirota si, ako na tako nesrečo nisi bila pripravljena, ako nisi skrbela za to, da imaš v hranilnici spravljen denar ali pa za to, da je tvojega moža življenje zavarovano ter da je tvoja hiša takisto zavarovana. Ako delaš dolgove, kdaj in s čim jih poplačaš? Posestvo ti propade in tvoji otroci bodo siromaki!

Vrta gospodinja mora torej z vso silo vplivati na moža, da skrbi tudi za slučaj svoje smrti in pa za slučaj, da se zgodi velika nesreča, ki uniči hišo in gospodarska poslopja. Dobra gospodinja ne bo skrbela le za to, da živi sama ugodno in da se godi njenim otrokom dobro, dokler so pod njeno streho in dokler sta živa njih mati in oče. Ako si dobra mati, mora segati tvoja skrb za otroke celo preko groba, kajti težko boš umrla, ako zapustiš svoje otroke nepre-skrbljene! Ako imaš hčere, moraš misliti na to, da jih daš izučiti; poleg tega pa glej, da jim preskrbiš vsaj malo doto, s katero se bodo mogle omožiti. Ako imaš sinove, moraš brigati se, da hodijo kolikor možno dolgo v šolo in da dobe nezadolženo posestvo. To pa dosežeš le s pomočjo hranilnic in zavarovalne banke.

»Kdor trdi, da se dá z drugimi sredstvi nego z delom in varčnostjo kaj prida doseči, je zapeljivec naroda«, je dejal že Benjamin Franklin. Naš vek pa se ponaša z mnogimi novimi velikimi pridobitvami, ki

globoko posegajo v zasebno in javno življenje ter so prouzročile v društvu popoln prevrat.

K tem pridobitvam spada tudi zavarovanje človeškega življenja, s katerim se more zagotoviti prihodnost posameznika in obvarovati cele družine bede, kadar umrje oče — reditelj. Umreti mora vsakdo in resničen je pregovor: »Star mora — mlad more umreti.« Že mnogo mladih očetov je bilo odtrganih od neusmiljene smrti iz kroga dragih otrok in pač je mirno umrl le oni, ki je bil mislil na dolžnosti do svojih in jih je obvaroval bede tudi po svoji smrti. To pa se doseže ali z vlaganjem v hranilnico ali z zavarovanjem kapitala na življenje.

Vlagati v hranilnice more le oni, kateremu premoženja preostaja in ki ima trdno voljo. Ako moreš, je seveda najboljše, da prištediš in da prištedeni denar naložiš v hranilnico, kjer ti kapital sam narašča ter moreš obresti celó sam uporabljati. Toda pri majhnih dohodkih je težko kaj prihraniti si in malokdo ima toliko vztrajnosti, da bi se v slučaju nenadne potrebe, ko se mu približajo nadloge in težave življenja, premagal in ne jemal iz hranilnice vlog, ki jih je jedva vložil, četudi ve, da jih nanovo ne bo mogel vložiti. Človek mora včasih tudi sam za sabo podreti most, da ne more več nazaj v trenutku lahkomišelnosti ali le začasne zadrege. Iz hranilnice vzeti in porabiti več let nalagani prihranek, to se zgodi lahko in hitro; pretrgati z vplačevanjem zavarovalnine za življenje, nezgode ali zoper požar ter morda še s posojilom pri banki uničiti ves ali velik del prihranka v zavarovalnici ter končno morda izgubiti vso zavarovalnino, tega pa ne stori nihče, ako ni skrajno lahkomišeln in brez vesti. Saj zavarovanje v bistvu ni nič drugega kakor hranjevanje, ki pa prinaša navadno mnogo večje obresti kakor hranilnica. Ako hraniš in nalagaš denar, dobiš vloženi kapital, njega obresti in od obresti obresti; če pa se zavaruješ, dobi tvoja obitelj ves zavarovani znesek, četudi si plačal morda le parkrat zavarovalninsko svotico, ali pa se ti za nezgodo izplača pogojena svota, dasi si plačal banki šele par kronic ali se ti poravna vsa škoda, ki ti jo je povzročil požar, dasi ravno si plačal zavarovalnici komaj neznaten znesek. Hraniti in nositi v hranilnico, to morejo v prvi vrsti

pač le srečnejši, premožnejši ljudje, zavarovati pa se more vsakdo, ne da bi si pri tem svoje dohodke kolikaj občutno omejeval. Ako sem zavarovana, moram plačati vsake tri mesece zavarovalnino, sicer me banka terja, opominja ter mi grozi, da izgubim vse pravice ter da zapade moja zavarovalna polica; premislim se torej, ker se bojim škode in dasi morda težko, plačam vendarle zavarovalnino. Če pa nosim v hranilnico, se dogaja, da zaidem v zadrego, da nastanejo naenkrat izredni stroški, da imam v hiši bolezen; zato ne nesem v hranilnico po več mesecev ali celo po več let ničesar. Morda pa se celo spozabim, ali je sila res tako huda, da moram vzeti iz hranilnice tisto malo, kar sem imela že vložene. Zavarovanje torej človeka prisili in primora, da štedi redno in brez prestopka, in to je najkoristnejši vpliv, ki ga ima na človeka zavarovanje.

Zavarovanje življenja je v novejšem času eden izmed glavnih pogojev človeškega napredka, ker daje koristi človeku, ko je morda za delo že nesposoben, ker mu torej zagotavlja brezskrbno starost ali njegovim dedičem boljšo bodočnost. Zavarovanje človeškega življenja ne pozna izgub in izpolni gotovo, kar obljubi. Niso mu namen neizpeljive nade, ker ne sloni na špekulaciji. Nasprotno pa daje deželi ali narodu izpričevalo o razvitem družinskem življenju, o dobrem gospodarstvu in o štedljivosti prebivalstva. To dokazuje dejstvo, da je zavarovanje človeškega življenja najbolj razširjeno med prebivalci onih držav, ki so na narodno-gospodarskem polju daleč pred nami in kjer je tudi smisel za rodbinsko življenje razvitejše. Na Angleškem in v Ameriki je med 1000 osebami vsaj 80 zavarovanih, pri nas pa med 1000 komaj 8. Tudi pri nas pripada večina zavarovancev omikanemu in inteligentnemu sloju, ki je veliko lažje razumel zavarovalno idejo, kateremu je bolj pri srcu blagostanje svoje rodbine in kateremu ni bilo težko izračunati, da mu ne more noben drug način pri enakih izdatkih podajati tako gotovih in koristnih gmotnih nasledkov, kakor zavarovanje.

Človeško življenje je najdragocenejši zaklad. Od tega zaklada je odvisen mnogokrat obstanek drugih oseb, zlasti celih rodbin. Zato naj bi imel vedno vsakdo pred očmi svojo najpoglavitejšo dolžnost: skrbeti za to, da se zaklad ne izgubi popolnoma, temveč da se ohrani tudi tedaj, ko stori smrt konec življenju. Kako dragocena je vzgoja vsakega posameznika in vendar kako malo se ceni pogostoma človeško življenje, kako redkokdaj misli človek na nevarnosti, katerim je izpostavljen vsak dan! Za vzgojo človeka je potreba jako velikih denarnih izdatkov; zaradi tega mora živeti marsikatera rodbina skromnejše, ker bi sicer otroci ne mogli dobiti primerne vzgoje. Mnogim očetom in materam pa ni mar, da bi zagotovili svojim otrokom gmotno podlago za slučaj smrti, da bi svoji rodbini tudi po svoji smrti podali sredstev, da si morejo

sinovi in hčere sami, pomagati dalje na poti življenja.

Ni vsakomur usojeno doživeti visoko starost. Smrt dohiti človeka tačas, ko je najmanje mislil nanjo. Epidemije, vojne, celo najnavadnejše bolezni in nesreče raznih vrst lahko najbolj zdravega človeka vržejo nagloma v grob. Rodbina izgubi tako glavni steber, na katerem je slonela vsa hiša. Umrl je oče, ki je mesec za mesecem donasal domov svoj zaslužek ali je celo vsak dan izročal pribojevani dobiček svoji ženi in svojim otrokom. Sedaj je konec vsega. Pač bi bilo marsikateri ženi obupati in otroci, vajeni dobrega življenja, bi bili mahoma pahnjeni v beraštvo, če bi oče ali mož ne bil zavarovan. Tako pa se zgodi, da je nositeljica sreče v nesreči zavarovalnica, ki takoj izplača vso dogovorjeno in zavarovano svoto preostalim, naj se pripeti smrt kadarkoli, celo po vplačani prvi mesečni zavarovalnini. Zavarovanje za slučaj smrti je torej jako važno za preostale člane rodbine, ker jim tudi po smrti očeta ali matere zagotavlja premoženje, ki jih varuje pomanjkanja; zavarovanje za slučaj doživetja pa pomnoži družinsko premoženje in daje vsakomur, ki je navezan le na svoj zaslužek, sredstva, s katerimi si zagotovi samostojen obstanek. Zavarovanje življenja je ugodno za bogatina in za siromaka, za starega in za mladega.

Zavarovati se je predvsem dolžnost vsakega družinskega očeta. Nepričakovana smrt pokonča človeku večkrat vse namere ter mu ne dopusti, da bi mogel dovršiti vse, kar se je namenil storiti za preskrbljenje svoje rodbine. Ako je bil pokojnik zavarovan, se izpolni izmed mnogih njegovih načrtov vsaj eden. Življenje moža, oziroma očeta je neprecenljivo ter pogostokrat edino premoženje vse družine. Malokdo živi tako dolgo, da bi videl pred svojo smrtjo vse svoje otroke in svojo ženo popolnoma preskrbljene, hčere dobro pomožene ali sinove dobro poženjene ali pa vsaj v posesti primerne službe ali lepega kapitala. Zato je dolžnost očeta, da misli, še ko je čil in zdrav, na svojo družino, da poskrbi zanjo in jo varuje uboštva in bede po svoji smrti. Premožensjske razmere so, kakor je znano, podvržene nestalnim, jako hitro se menjajočim vplivom. Niso redki slučajji, da se premeni blagostanje naenkrat v popolno revščino in da človek obvaruje sebe in svojo družino pogina le z zavarovanjem. Na dan prihranjeni vinarji, ako se porabijo za zavarovanje, morejo varovati družino pred najhujšo bedo, če jej že ne zagotové blagostanja. Z zavarovanjem se torej obvaruje rodbino bede za slučaj rediteljeve smrti, se preskrbuje otrokom doto, zagotavlja obstanek zakonskima, množi rodbinsko premoženje, viša privatni kredit trgovcu in obrtniku, poravnava se razne kreditne, sorodniške ali družinske dolžnosti, se napravlja za lastno starost stalno rento, ustanavljajo se legati, zapuščine, ustanove za dobrodelne namene i. t. d. Ne bo več dolgo trajalo, in vsakdo bo smatral

zavarovanje svojega življenja za neobhodno potrebno v svoj lastni blagor in v blagor svoje družine, kakor tudi v blagor domovine in države.

Zavarovati se je možno različno ter v različne svrhe. N. pr. zavarovanje kapitala za slučaj smrti. Zavarovanje kapitala za doživetje in smrt. Nadalje je še vzajemno zavarovanje za slučaj smrti; potem zavarovanje dote z dogovorjenim vplačilom zavarovalnice, ki se povrne, ako umrje otrok predčasno i. t. d.

Na kmetih je prav posebno priporočati zavarovanje poslopij, pohištva, zalog in blaga proti požaru in raznim nezgodam. Tudi to zavarovanje se izvrši na enak način, kakor zavarovanje človeškega življenja s plačevanjem neznatne svote. Premija in pristojbine za to zavarovanje se izterjavajo navadno po položnih listih c. kr. poštno-hranilnih uradov.

Možno in jako koristno pa je tudi zavarovanje pohištva, žita v zrnih, gospodarskega orodja, živine, zalog in drugega blaga. Poslopja, ki razpadajo, ali so zadolžena, ali v njih nihče ne stanuje ali zaradi katerih so prepiri glede lastništva, ali so v eksekuciji, so seveda iz zavarovanja izključena. Na kmetih, kjer večkrat nimajo zadostnih vodnjakov, kjer ni spretnega gasilnega društva z dobrimi brizgalnicami in kjer je večina poslopij krita s slamo ali z deskami, je to zavarovanje dolžnost vsakega razumnega gospodarja. Pa četudi je za požar najboljše preskrbljeno ter so občini na razpolago vsa gasilna sredstva, je vendar nesreča možna in nevarnost za poslopja zlasti v poletnih mesecih jako velika. Vrla gospodinja bo zato vplivala z vso silo na moža, da se poslopja zavarujejo, kajti le potem more živeti mirno in brez skrbi za bodočnost svoje družine.

Ako pa nosiš v hranilnico, si izberi slovensko hranilnico in ako se zavaruješ, izberi si slovensko ali slovansko zavarovalnico! Pomniti moraš, da nimaš le ti koristi od teh zavodov, nego da imajo ti zavodi tudi korist od tebe! Dobiček, ki ga imajo ti zavodi, se razdeljuje tudi v razne dobrodelne in narodne svrhe; slovenska hranilnica ali slovanska banka daje svoj dobiček Slovincem in Slovanom. Tuja hranilnica ali tuja banka pa tujcem. Ako torej podpiraš domače denarne zavode, koristiš s tem lastnemu narodu, ako pa vlagáš svoj denar v tuje hranilnice ali se zavaruješ pri tuji zavarovalnici, koristiš s tem Nemcem ali Italijanom, sovražnikom svojega naroda! Žal, da je toliko nezavednih Slovencev in Slovenk, ki tega ne premislijo ter podpirajo že itak bogate Nemce in Italijane v boju proti Slovincem in so tako pravi izdajalci lastne domovine!

Zavedna in vrla gospodinja se bo zatorej vedno prej prepričala, ali je hranilnica ali banka pod vodstvom Slovencev ali Slovanov, ter se bo ravnala tudi tu po edino pravem geslu: Svoji k svojim!

Srčni vzdih.

Želela sem vedno, in bodem želela,
da toliko bi izobrazbe imela,
da mogla izraziti, kar se rojeva
mi v duši čuteči od dneva do dneva.
Da bi opisala radost in gorjé,
ki napolnjuje mi mehko srcé.
O blagor vam, — koji ste v šolo hodili,
s koristnimi uki ste um si zbistrili;
delo vam lajša potrebna omika,
a študija moja je — srp in motika.
In kako tudi z žuljavo rokó
spretno bi sukati mogla peró?
Pa — srce ubogo, le jenjaj tožiti,
saj kmalu utegne se vse premeniti.
Vedna bolest in trpljenje obilo
duh in telo mi bo skoraj ubilo.
Potem, o srcé, bodeš mir zadobilo,
ko boš dejano v — tiho gomilo.

Manica.

Blatnikova prisega.

Spisal J. K.

(Konec.)

Ludi časi so se začeli pri Blatnikovih. Sinovi so delali v Gorjancih, da bi se stvar malo pozabila. Le ponoči se je tuintam kateri skrivaj oglasil doma kakor tat, naložil brašna in zopet izginil v nočno temino.

Stara Blatnica je neprenehoma zdihovala in trdila, da je imela vendar le prav, ko ju je klicala in vabila k mizi in skledí, in da so le drugi vse pokvarili s svojo neumestno osornostjo in brezobzirnostjo. Polonka je hodila rudečih objokanih oči okrog hiše, kajti uvidela je, da je po tem dogodku še dlje od svoje zaželjene sreče. Starina Blatnik pa je mrmraje klel in robantil ter čakal, kako se ta kočljiva stvar razvije in unese.

Najhujše pa je imelo še priti.

Drugo nedeljo po prvi maši se je občeznani občinski redar in birič Tramtè nerodno skobalil na ogromni kamen, ki varuje nekdanjo šolo in sedanjo občinsko pisarno slabih in neprevidnih voznikov. Zadovoljno, skoraj samoljubno se je ozrl dvakrat, trikrat po nešteti množicah, ki so se valile iz cerkve in se ustavljale na širokem trgu. Vedel je, da je med toliko imenitnimi in spoštovanimi rojaki najimenitnejši on, ki »daje na znanje« ukaze in odloke posvetne gosposke, ki je, naj reče kdo kar hoče, postavljena od Boga. Počasi, svest si vse svoje ne male veljave in svojega ugleda, izvleče iz naprsnega žepa velika očala v pisanem roženem okvirju, potegne parkrat s svojo majolikasto ruto čez megleno steklo, založi — povejmo tiho — precejšen ščepèc tihotapskega tobaka-duhana v nos, ki mu je oblastno sedel sredi zdravega, rude-

čega obraza, in začne razbirati v svoji običajni torbici, ki se je kar svetila najrazličnejših maščob in drugih takih nezgod...

»Od c. kr. okrajnega glavarstva se daje na znanje vsem onim posestnikom, ki se, dasiravno že večkrat opominjani, še vedno branijo ugoditi predpisom, ki veljajo...« pričel je učeno s svečanim naglasom, delaje presledke in oddihe tam, kjer jih ni bilo in nasprotno.

In ljudje so na mah obmolknili, pozabili svojih juncev, telic in rejnih svinj, in z odprtimi usti poslušali odredbe visoke gosposke, ki jih krmi z grozovito, neprebavljivo in neumljivo slovenščino.

»Dalje se vam daje na znanje, da imajo vabila: »Janez, Jernej, Andrej in Anton Blatnik posestnik in njegovi sinovi z Vrhpolja št. 57.«

»Tukaj sem,« dihnil je Blatnik in kar stemnilo se mu je pred očmi, ko je začutil usodni list v rokah; nadaljnih imen ni več čul in umel.

»Ná, Blatnik, na tole polo podpiši, da si vabilo za torek ob devetih predpoldnem prejel«, opozori ga birič videč, da jo mož misli odkuriti.

»I, saj veste, gospod Tramtè,« je pričel Blatnik v svojem najponižnejšem basu, precej ponižno, za se že sprejemem, za sinove pa ne morem, ni jih doma, v gori drva napravljajo, do njih pa ne morem, previsoko so v Gorjancih.«

»Pa podpiši samo zase!«

»Mhm, brez očal ne pojde, káli.«

»Nò, zadošča tudi, če napraviš križ,« potolaži ga birič dobro vedoč, da bi Blatnik tudi z očali ne znal podpisati ničesar.

»Za kaj se pa gre pravzaprav? Razloži mi no!« je poizvedoval kmet dalje.

»Pisanje tako govori in pravi, da so sinovi klicani na odgovor zaradi tihotapstva, ti pa radi sokrivde tihotapstva ali kontrebanda!«

Ker se je gnjelo vedno več ljudstva h kamenu, s katerega je prerokoval Tramtè, je Blatnik samo zazijal in tiho zaklel: »Zdaj pa imam — vraga!« Namignivši biriču, češ kadar se snideva, že poravnam ta svoj dolg, je zašepal enkrat, dvakrat in izginil med množico.

S povabilom v žepu, v srcu pa z bridkim kesanjem, da je bil takrat nemara res preveč trd in osoren z možem postave, ki mu je nakopal toliko skrbi in neprijetnosti, je dospel stari Blatnik domov. S svojo zakonsko družico je še enkrat vse natanko premislil in preudaril, kako mu bo govoriti in se zagovarjati, potem pa se je preoblekel in napotil v Gorjance k sinovom iskat svéta in pomoči. Doma pa je Blatnica Polonki zabičila prav resno, da nikakor ne gre, da bi bilo še kaj govora med njo in njim, ki je spraval vso hišo v nesrečo. In Polonka se je udala ter obljubila, da se ga bo ogibala še bolj kakor doslej...

Prišel je usodni dan.

Lepo pražnje oblečen, obrit in počesan, z rudečo svilenom »bahanko« za vratom in kosmatim kastorcem na glavi se je Blatnik poslovil od svojih domačih rekoč: »Bog in sveti križ božji, da bi se vse lepo in gladko izteklo!«

Blatnica, ki ga je ves čas opazovala z nekim vidnim zadovoljstvom, se je spomnila resnosti trenutka in nakremžila obraz na jok. Toda starina se je vedel junaško. »Kaj se boš cmihala in ongavila, kar bo, to bo! Daj, rajši me poškrôpi z oljkino vejico od cvetne nedelje, pa nikar se ne kisaj!«

In starka je stopila po blagoslovljeno vodo, malo težko ji je bilo, da se je moral mož spomniti stvari, ki je spadala pravzaprav v njeno žensko območje. Molče, a vsa v solzah, ga je pokropila in mu želela srečno pot...

Šel je.

Dasi preprost in neuk človek je bil včasi vendar le dovzetan za poezijo narave; vsaka še tako mala in neznatna stvarica ga je razveselila in navdušila, če je stopal po bogatem polju. Danes pa vsega tega ni bilo. Škrjančka visoko pod oblaki še slišal ni; žitna polja, delajoča prvo klasje, so se zibala v lahki jutranji sapici kakor morje v svežem pomladnem dihu; ali on ni opazil te krasote. Celo Krka, tista zelena, počasna, globoka, lena, rekel bi skrivnostna Krka, ki ga je vselej živo zanimala, če ga je pot slučajno privedla do njenega gladkega površja, je bila zanj danes brezpomembna in mrtva. Zamišljen, svest si obsodbe in krute kazni je dospel do »Kloštra« — nekdanjega cistercijskega samostana — kjer se že mnogo let vrši pravica in deli kazen, kakor baš kdo zasluži.

Kadar je imel plačati »fronke«, je vedno z nekim svetim strahom ogledaval velikansko sliko nad glavnim vhodom, predstavljajočo, kako so nekdanj — slikar pove tudi leto in dan — udrli divji Turki v samostan in ljuto gospodarili v njem. Tudi danes mu je pogled, menda iz navade ušel med to krvavo klanje, ali jezno se je obrnil v stran; bilo mu je preveč te krvi in nazadnje se ima tudi nad njim danes izvršiti obsodba, sicer ne krvava, vendar pa — po njegovem pojmovanju — krivična, katere nikakor ne zasluži. Malo je manjkalo — ko bi bil le deset let mlajši — pa bi jo bil popihal domov in potem gori v goro, v zelene, senčne Gorjance. Tako pa se je premislil in s povešeno glavo je krevsal po kamenitem tlaku, da so votlo odmevali njegovi koraki od starodavnega zidovja.

Prišel je v prvo nadstropje. Vse poslopje je bilo še pusto in mrtvo, le tuintam se je prikazal kak sluga, ki se je bil zakasnil in je sedaj tem hitreje pospravljaj po pisarnah. Ko je odbila devet, privršel je sodnik, majhen, debeluhast možiček, prijaznega in ljudomilega obraza.

Blatniku je začelo burneje biti srce in odmaknil se je za nekaj korakov od ostalih čakalcev, ker ni

hotel, da bi kdo čul, kako mu udriha in tolče ta mala, poredna stvarica globoko v prsih. Nazadnje bi še kdo dejal, da je strahopetnež.

»Anton Blatnik,« zakliče sluga nosljajoče med napol odprtimi vrati.

»Tukaj,« oglasil se je možic.

»Vstopite!«

In šepaje, obe roki predse moleč, kakor bojni ščit, je ril Blatnik za mogočnim slugo, ali skupil jo je.

»Obrišite se; ali mislite pol ceste nesti s seboj v pisarno?« se je zadril nad njim.

»Oh, oh, ne zamerite gospod, nikar ne zamerite,« je jecljal ponižno in strkaval prah z nog.

»No, sedaj je dobro; vstopite!«

»Vi ste Anton Blatnik, ne?« vpraša ga sodnik v visokem tenorju in ga bistro pogleda, kakor bi mu hotel pregledati srce in obisti.

»Dà, gospod, jaz se pišem tako«, odgovori pohlevno.

»Toženi ste, oziroma finančna postaja v Šentjerneju vas ovaja zaradi tihotapstva, respektive sokrivde tihotapstva; to veste?!«

»Ničesar ne vem o tem.«

»Zakaj ničesar ne veste? Zato, ker nočete vedeti, dà, vedeti nočete, ker se hočete potuhniti. Pa, le počakajte! (Pisarju) Prosim, pišite!«

»Anton Blatnik 58 let star kat. oženjen, posestnik na Vrhpolji št. 57 i. t. d. — vide ovadbo c. kr. finančne straže v Šentjerneju z dne 24. aprila letos št. 146 i. t. d. — zaslišan v zadevi, izpove: . . .«

»Pravite, da ničesar ne veste in trdite, da niste v nikakem sporazumu s svojimi sinovi, ki vtihotaplajo sistematično in sicer že več let tobak preko meje?«

»Gospod sodnik, Bog mi je priča, da jim nisem nikdar rekel iti po tobak.«

»To pa priznavate, da so tihotapci?«

»Jaz ne priznavam ničesar, ker ne morem priznati ničesar.«

»Ali niste rekli pravkar: jaz jim nisem nikdar rekel iti po tobak? Ali niste tega priznali?«

»Dà, tako sem rekel, priznal pa nisem ničesar.«

»S tem ste vendar priznali, da hodijo vaši sinovi po napačnih, tihotapskih potih, in tudi vedeli ste, da so radi tega kaznivi?«

»Gospod sodnik, jaz samo to vem, da so hodili in še hodijo moji sinovi v goro drva napravljat; da so pa nosili prepovedano blago čez mejo, tega pa ne morem potrditi, ker nisem bil nikdar poleg.«

»Kakor vidim, odgovarjate na vprašanja, katerih vam nisem stavil, nasprotno pa se stavljenih skrbno izogibate!«

»O, saj rad povem vse, kar vem.«

»Dobro. Čegav je bil torej tisti tobak, katerega je našel finančni paznik na vaši njivi?«

»Ne vem.«

»Pa jaz vem! Vaš sin Jernej ga je prinesel in brata sta ga podorala. Vidite, tako se tak tiček vjame sam. Vi torej tega ne veste!«

»Ne. Kako neki naj to vem, ker se ves čas nisem ganil ne za hip od paznika, ki si je bil zvil nogo.«

»To je sicer lepo, da ste mu prihтели na pomoč; ali, če ne gre tako, pojde pa drugače. Znano vam je, kaj je prisega, in kakšne časne in večne kazni so določene za onega, kdor priseže po krivem. (Slugi) Prižgite! (Blatniku) Torej boste prisegli, da niste imeli niti najmanjšega pojma, da bi bili vaši sinovi tihotapci!«

»Kako pa naj prisežem, ker še nisem nikdar prisegal.« Mrzel pot mu je stopil na čelo.

»Prazni izgovori! . . . Lepo, razločno izgovarjajte za menoj, kar vam bom narekaval. — Dvignite tri prste . . .«

»Dvignite tri prste . . .«

. . . »svoje desne roke«.

. . . »svoje desne roke.«

»Jaz ne mislim tako!«

»Jaz ne mislim tako!«

»Govoriti vam je samo prisego, ne drugih reči!«

»Govoriti vam je samo prisego, ne drugih reči!«

»To je skrajna predrznost!«

»To je skrajna predrznost!«

»Impertinentno!«

»Pertinentno!«

»Poslušajte me. Povem vam, ne norčujte se iz mene!«

»Poslušajte me. Povem vam, ne norčujte se iz mene!«

»Sicer vam drugače zagodem!«

»Sicer vam drugače zagodem!«

»Infamno!«

»Kam — no?!«

»Pomislite. Dam vas takoj odvesti v zapor!« . . .

»Pomislite. Dam vas takoj odvesti v zapor!« . . .

». . . kjer boste imeli dovolj časa premišljevati svojo neumnost!«

. . . kjer boste imeli dovolj časa premišljevati svojo neumnost!«

»Kaj takega se mi še ni pripetilo!«

»Kaj takega se mi še ni pripetilo!«

»A, že vidim. S šemo ukvarjati se je tudi preveč!« . . .

»A, že vidim. S šemo ukvarjati se je tudi preveč!« . . .

»Halt's Maul!«

»Golcmavel!«

Sodnik pristopi in upihne napol jezen, napol v smehu bližnjo svečo.

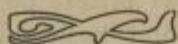
Blatnik to videč, stopi tudi bliže, lepo po prstih, malo se dvigne in ugasne drugo svečo.

»Ste že opravili, idite!«

»Oh, gospod, nikdar bi ne bil mislil, da bom moral priseči na svoja stara leta, ker nisem v mladosti prisegal. Oh, pa nazadnje, saj ni še tako težko prisegati, pa sem vendar ves moker, kakor miš« ...

»Ven!« zarohni sodnik nenadoma, da bi vsaj deloma prikriil smeh, ki ga je trl po vseh udih.

In Blatnik si ni dal tega dvakrat veleti. Lepo ponižno se je priklonil, dvakrat zašepal, pograbil kljuko in trenutek kasneje je bil na hodniku ...

Pesem o sreči.

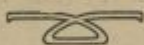
Tiho je plaval v večerno tihoto
čolnič lehak sred jezerskih valov ...
tihih korakov prispele so sanje
z daljnih gorâ mimo selskih domov.

Pa sem naslonil ti glavo v naročje
in v čudapolni zasanjal večer ...
sanjalo tvoje oko je v daljine,
ki zagnila nevidna jih dver.

Sanjala sva ... A skoz nočno tišino
ptičke osamljen je spev zazvenel,
v dušah globoko je nama odmeval ...
v dalje je čarobni sen odhital ...

In razumel sem to pesem o sreči,
ki je uživala nisva nikdar ...
V težkem kesanju je klonila glava ...
čolnič je plaval ... Kaj pesmi mu mar? ...

Ignjatij.

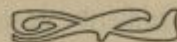
Iz ženskega sveta.

Gospodinjska šola v Ljubljani. S 15. septembrom t. l. začne odbor »Gospodinjske šole« zopet s celodnevničnim poukom v kuhanju, pospravljanju in čenjenju. Vsak posamični tečaj bode trajal tri mesece in je vsaki gojenki dana prilika, da se popolnoma izuči v priprosti in najfinejši kuhinji, ker se bodo kuhala najraznovrstnejša, navadna in najboljše jedila. Vsaka gojenka mora imeti hrano v zavodu. Zunanjim gojenkam se preskrbe na željo tudi primerna stanovanja. V zavodu »Gospodinjska šola« se sprejemajo tudi abonenti na hrano. Odbor se trudi, da bi dal svojim gojenkam priliko, da se čim najboljše izuče v vseh praktičnih gospodinjskih poslih, kar je za prospeh vsake posamezne rodbine ter hkratu tudi za prospeh celokupnega naroda velike važnosti. Vsa natančnejša pojasnila glede »Gospodinjske šole« daje društvena predsednica ga. Marija dr. Kokaljeva, odvetnikova soproga v Ljubljani, Slomškove ulice.

Govorniška šola. Združenje delavk na Dunaju namerava v kratkem ustanoviti govorniško šolo. Namen te šole bo poučiti ženske o parlamentarnih vprašanjih

ter vzgojiti izšolane govornice. One ženske, ki nimajo govorniškega daru, bodo imele tu priliko, da se vsaj toliko govorniško izobrazijo, da bodo v krogu svojih tovarišev in tovarišic jasno in krepko izražale svoje misli.

Prvi ženski spomenik v Budimpešti so postavili nedavno ustanoviteljici ženskega izobraževal. društva, gospej Veres-Hermini Deniczky, ki si je stekla za žensko emancipacijo na Ogrskem jako velikih, nevenljivih zaslug. Lepi mramornati spomenik stoji na Elizabetini promenadi.

Doma.

Proti kratkovidnosti. Da se ubrani pri otrocih kratkovidnost, se treba ravnati po sledečih treh zapovedih:

1. Pri delu od blizu (čitanju, pisanju, šivanju i. t. d.) treba vedno ohraniti oko tretjino metra od dela. Tudi ne sme otrok držati glave postrani.

2. Zmožnosti oči se ne smejo popolnoma uporabljati; veliki napor namreč škodujejo vsakemu organu in so le za kratek čas mogoči.

3. Z delom, ki je naporno za oči, treba večkrat prenehati; oči se morajo tupatam odpočiti na ta način, da gleda oko daleč, oddaljene predmete, najboljše zeleno naravo.

Madeži v perilu. Iz perila spravi madeže vedno, še preden si ga dala prati. Madeže od sadja in vina odstraniš iz perila, ako namakaš madežasta mesta perila — še preden si ga prala — nekaj časa v kislem mleku. Ali pa namoči zamazani del perila v vroč limonov sok ter ga potem izperi v gorki vodi. Tudi slan vinski cvet odje sadne madeže. — Če držiš sadni ali vinski madež nad žvepljevim dimom, tudi hitro izgine. — Črnilo spraviš iz perila z vročim limonovim sokom, ki opetovano pomakaj vanj madež in obešaj dotični kos perila na sonce, da ga obeli. Ko si to večkrat storila, spera zamazano mesto v gorki milnici in madeži bodo popolnoma izginili. Ali: Raztopi v 20 gramih vinskega cveta 10 gramov galuna, prideni malo gorke vode in operi v tej tekočini tintne madeže, ki sicer ne izginejo takoj, ampak le polagoma. Dobro pa je to sredstvo zato, ker ne razjeda blaga. — Vijoličasta tinta izgine iz perila, če namažeš madeže opetovano s čistim spiritom. Rudečo tinto odstrani s salmijakovim cvetom, zeleno alizerinovo tinto pa s ščavno soljo (Kleesalz) in sicer na prav isti način kakor rjo. Rjaste lise namakaj v vročem limonovem soku in izperi potem perilo v čisti mrzli vodi. Prav dobro sredstvo je tudi sledeče: Zavri limonovega soka in finega namiznega olja, vsakega polovico v srebrni žlici nad gorečo svečo. Pomoči suh rjasti madež v to vrelo tekočino in rja izgine takoj. Oljnate in mastne madeže odpraviš iz platna in bombažastega perila, ako izpereš dotične kose v mrzli vodi, jih potem dobro nadrgneš z milom ter jih nato kuhaš v milnici, v kateri raztopi precej sode. Madeže lanenega olja namakaj prej v olivnem olju, potem kuhaj in izpiraj perilo kakor prej. — Smolo in kolomaz namaži s stopljenim surovim maslom, potem kuhaj perilo v milnici in raztopljeni sodi. — Plesnoba nastane v perilu, če ga zganeš in spraviš, ko se ni bilo popolnoma suho. Plesnjive madeže, ki se niso prejedli tkanine, odpraviš, ako opereš dotično perilo v lugu, kateremu prideni še nekoliko pepeljike (Pottasche). Potem beli to perilo še na zraku in solncu.

Slovenkam!

Najgorečnejša želja vsakogar je želja po svobodi in blagostanju. Vse se peha za dobičkom in obstankom, drug tekmuje z drugim, močnejši in zmožnejši prekaša slabšega. V borbi za obstanek so izginili narodi in države, ker prostora je zahteval močnejši.

Tudi mi se borimo za svobodo in gospodarsko samostojnost, ali s slabim uspehom. Ne da bi bili nezmožni ali preslabi, — tega neuspeha je kriva naša mlačnost, nezavednost, naše prirojeno hlapčevanje tujstvu. Tuji vpliv vlada nad nami, tuje šege in navade spoštujemo, tuji izdelki in predmeti se nam zde dobri in imenitni.

Kakor je to nezavednost in mlačnost obžalovati, tako je tudi popolnoma napačno mnenje o tujih izdelkih in se dela le krivica slovenskim podjetnikom, ki imajo boljše blago kot tuji.

Tuji izdelki niso nič boljši, nič imenitnejši, če imajo visokodoneče tuje ime in pridejo bogsigave odkodi, pač pa je gotova stvar, da se ti izdelki priporočajo z živahno reklamo in dražje prodajajo, ko pa slovenski, za katere morda ni druge reklame, kot njih dobra kakovost.

Pred nekaj dnevi je neki slovenski časopis očital Slovenkam, da so v tem oziru premalo zavedne, premalo ponosne, mlačne in se klanjajo tujemu vplivu. Žal ima list popolnoma prav, upati pa moramo, da se bodo tudi Slovenke vendar že enkrat vzbudile iz svoje stoletne narodne zaspanosti ter bodo izprevidele, da kopljejo s svojim brezvestnim ravnanjem lastnemu narodu — grob. »Slovenska Gospodinja« v vsaki številki pozivlja vse Slovenke: držite se gesla »Svoji k svojim«, podpirajte domačine, kupujte in rabite le slovenske izdelke, ki jih je izdelal narodni podjetnik, izogibajte se pa izdelkov ter jih zaničujte, ki se sicer prodajajo v slovenski obleki in s slovenskim imenom, a ostanejo zato vendarle tuji. Upamo, da bode ta poziv našel odmeva v slovenskih srcih, saj še vendar ni izginil iz njih ves ponos in vsa narodna zavest. Dramiti in drezati je treba in počasi bode prišlo v veljavo naše geslo: »Svoji k svojim« in se bomo otresli tujega vpliva. Izkušnja bi nas morala že zdavnaj spametovati in dovesti do prepričanja, da je le naša škoda, ako preziramo svoje in častimo tuje.

Slovenke! Podpirajte narodnega podjetnika in obrtnika, slovenskega trgovca. Tujci se le mastijo s slovenskim denarjem, a za našo narodno stvar ne dajo niti vinarja, medtem ko so ravno slovenski trgovci in podjetniki lastniki onega žepa, iz kojega hoče vsak prispevkov. Vsak se obrne do trgovca z »daj in podpiraj, bodi narodnjak«. Ni narodne veselice, slovenskega društva, katerega bi ne podpirali naši trgovci. Nihče pa ne vpraša in ne pomisli, ali tudi mi podpiramo nje. Ravno tukaj mnogo grešimo, ker ne podpiramo svojcev, pač pa tuje.

Ako Slovencu kupčija ali obrt nese dobiček, ga zavidamo, »mora biti uničen«, ako mu pa prede za obstanek, tedaj mu privoščimo in nihče mu ne pride na pomoč. Zategadelj si ne upajo slov. trgovci in obrtniki v javnosti vedno in povsod pokazati se kot Slovence, ne zanimati se javno za narodno stvar, ker Slovenci ga ne podpirajo, in ako noče izgubiti par

tujcev, ki so mu zvesti, mora biti tiho. Držimo se gesla: »Svoji k svojim«!

Danes hočem opozoriti na dva slovenska izdelka, ki se rabita v velikih množinah.

Prvi je milo. Milo rabi vsaka hiša, milo je skoraj tako potrebno kakor kruh. Imamo čez 100 let staro, domače slovensko podjetje, ki izdeluje izborno milo, a se, žal, še premalo pozna.

To milo je štedilno »Orlovo« milo z napisom »Fock« in je imenitne kakovosti.

»Slovenke! Kupujte to milo, podpirajte slovensko solidno tvrdko, zavračajte odločno druge izdelke, ker so židovski, in naj nosijo še tako odlično slovensko ime.

Drugi važni izdelek je cikorija. Velikokrat smo opozarjali svoje bralke na Zvezdno cikorijo, dokazali z dopisi raznih svojih naročnic, da je ta cikorija izvrstna in prekaša danes vse tuje izdelke. To ni naša trditev, ampak je trditev naših naročnic! Slovenke, izkušene narodne gospodinje, ki se zavedajo svoje narodne dolžnosti, vpoštevajo naše geslo: »Svoji k svojim«, dokazujejo, da je »Zvezdna cikorija« izvrstna ter priznavajo to v dopisih na nas. Več teh dopisov smo objavili v »Slovenski Gospodnji« in izrekamo vsem dopisovalkam srčno zahvalo za njih naklonjenost. Želimo pa veliko sovrstnic, ki bi ravno tako spoznale in se prepričale o dobroti in izvrstni kakovosti Zvezdne cikorije.

Opozarjamo vas pa na varstveno znamko »Zvezda s polmescem«, ker le ta znamka je znak v resnici slovenskega izdelka. Nobena druga cikorija ni slovenski izdelek.

Listke, ki so pod pokrovcem vsake škatljice »Zvezdne cikorije«, pa pošljite Jugoslovanski tovarni kavinih surogatov v Ljubljani in bodele dobivale »Slov. Gosp.« zastonj.

Prosimo vas, razširjajte »Slov. Gosp.«, opozarjajte na malenkostno naročnino, priporočajte Zvezdno cikorijo in druge slovenske izdelke, ki vam jih priporoča »Slov. Gosp.« Vpoštevajte naše geslo: »Svoji k svojim«, da vam ne bodo več slov. časopisi očitali premale narodne zavesti.

Živele zavedne naročnice »Slovenske Gospodinje«!

MAGGI JEVA ZABELA za juhe in jedila

je neizogibno potrebna v vsaki kuhinji, kajti le z njo se naredo slabe juhe okusne. Zelo izdatna in zato v porabi poceni.

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK**tovarna mila
in maščobnih izdelkov v Kranju**

priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav
uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.

Moški in ženski čevlji
od gl. 2'90 naprej. — Prave ruske
galoše, gamaše, mazilo za čevlje itd.**Josipina Herrisch**
zastopnica Mödlinške tovarne za čevlje
v Ljubljani, Špitalske ulice štef. 9.**Jakob Bajželj**v Stražišču pri Kranju
priporoča svojo veliko
zalogo najfinejše

črne in bele

žime za žimnice
(madrace)

Geniki in vzorci na zahtevanje.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Ceniki zastoj in franko.

Diana-kakaozajamčeno čist, posebno fine kakovosti in finega vonja,
enake vrednosti kakor holandske vrste. Cena 1/8 kg v
štaniolovih vrečkah ali v 1/8 kg škatljicah 80 vin.**Maltogen-kakao**izvrstno redilno sredstvo za otroke in odrasle, prijetnega
okusa, tečen, poceni. Cena 1/4 kg zavoju 80 vin.**Hartwig & Vogel, Bodenbach.**Dobiva se samo v zavojih z našo firmo
v Ljubljani vraznih trgovinah.

Na drobno in debelo.

Najnižje cene.

Ljubljana, Stari trg 4

Priporoča

solnčnike

Ceniki zastoj in franko.

Filijalka:

Prešernove ulice 4

in dežnike

Ceniki zastoj in franko.

Zakonito zajamčeno: Kaznjivo je vsako ponarejanje in vsak ponatis.
Neznanje zakonov ni nobeno opravičevanje.**Sodnik:** Zatoženec, vi ste ves svoj
denar skoro do zadnjega potro-
šili za ničvredna in breuspešna
sredstva, četudi ste morali vedeti,
da je **samo Thierry-jev bal-
zam in centifolijsko mazilo**
edino najzanesljivejše in naj-
uspešnejše zdravilo v vseh slu-
čajih in da je to tudi s tisoči
zahvalnih pisem dokazano.**Zatoženec:** Zal, da sem se dal
večkrat pogovoriti in sem po-
segel po prvih bližnjih ponude-
nih mi sredstvih in ponarejenih
balzami, ki je bilo vse nič-
vredno in brezuspešno, kar pa
danes zelo obžalujem.**Sodnik:** Neznanje se po zakonu ne da opravičevati. Zakaj si niste
naročili brošuro s tisoči potrdil od lekarnarja Thierry-ja v Pregradi,
ko se vendar vsakemu pošlje na željo zastoj in poštine prosto?**Zatoženec:** Žal, da mi tudi to ni bilo znano.**Sodnik:** Pod pogojem, da to napako popravite, ste za sedaj oproščeni
prestopka dolžnosti skrbeti za svoje in za zdravje svojcev. Tudi
morate odslej opustiti vsako naročevanje in uporabljanje vseh
drugih ničvrednih in brezuspešnih nadomestkov in ponarejenih
sredstev in se držati vedno le Thierry-jevga balzama in centi-
folijskega mazila, ki sta edino zanesljivi in presenetljivo učinku-
joči sredstvi. Po pravici se moramo vsi natančno ravnati po za-
konih zdravja in vsako preziranje le-teh, bodisi vsled neznanja
ali zanemarjenja se gotovo ostro kaznuje, naj si že bo z boleznijo
ali pa z oslabiljenjem organizma in telesne konstitucije.Thierry-jev balzam kakor centifolijsko mazilo sta v zanesljivo
pomoč trpečemu človeštvu in v lajšanje bolečin in raznih bolezni
ter vam ni treba še nadalje trpeti, ako imate ti vrhu tega še tako
po ceni sredstvi vedno doma in pri sebi in ji tudi vporabljate.Thierry-jev balzam je brezprimerno sredstvo zoper kašelj,
katar, bolne prsi, jetiko, vnetje v vratu, hripavost, bron-
chitis, pljučne bolezni, sprevržek jeter, želodčni krč, koliko,
neredno prebavo, posebno zoper influenco itd. in gotovo po-
maga z uspehom.Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali pa ena sama velika po-
sebna steklenica s patentovanim zamaškom 5 K poštine prosto.Thierry-jevo centifolijsko mazilo je
„non plus ultra“ pri vseh še tako starih ranah,
vnetjih, bolnih in otrdelih prsih, perečem ognju,
turih in oteklinah, uljesih, poškodbah, izrastkih,
mehurjih, pri senastih otrocih itd.Omeči in izvleče iz telesa vsako stvar,
kakor svinec, steklo, iver, pesek itd. brez bo-
lečin; zabrani, ako se pravočasno uporabi, skoro
vedno zastrupljenje krvi, in ni treba hudih
operacij.

Cena 2 lončkov K 3-60 poštine prosto.

Brošuro s tisoči originalnih pisem prejme
vsak na željo zastoj in poštine prosto.Pošilja le proti predplači ali po povzetju
lekarna A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini.Dobiva se skoro v vseh večjih lekarnah in me-
diciničnih drogerijah.Allein echter Balsam
aus der Schutzangul-Apothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Kohlsch-Sauerbrun.